

کوسه ماهی های خلیج فارس و دریای عمان

مورفولوژی، آناتومی، فیزیولوژی و رفتار شناسی

مؤلف :

دکترهمايون حسين زاده صحافي

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سرشناسه	: حسین زاده، همایون، ۱۳۴۳ -
عنوان و نام پدیدآور	: کوسه ماهی های خلیج فارس و دریای عمان (مورفولوژی، آناتومی، فیزیولوژی و رفتارشناسی) / مؤلف همایون حسین زاده صحافی.
مشخصات نشر	: تهران : موسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری	: ۱۶۵ص. : مصور (بخشی رنگی)، جدول، نمودار.
شابک	: ۱۲۰۰۰۰ ریال : 978-964-5856-80-7
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: واژه نامه.
یادداشت	: کتابنامه.
موضوع	: کوسه ها - خلیج فارس
موضوع	: کوسه ها - دریای عمان
شناسه افزوده	: کی مرآم، فرهاد، ۱۳۳۸-، ویراستار
شناسه افزوده	: موسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۳ ک ۹/ح ۶۳۸/۹ QL
رده بندی دیویی	: ۵۹۷/۳۱
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۵۲۳۱۲۵

نام کتاب : کوسه ماهی های خلیج فارس و دریای عمان (مورفولوژی، آناتومی، فیزیولوژی و رفتارشناسی)
مؤلف : دکتر همایون حسین زاده صحافی
ویراستار علمی : دکتر فرهاد کیمرام
شمارگان : ۱۰۰۰ نسخه
چاپ اول : سال ۱۳۹۳
ناشر : موسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور
ناظر چاپ : مدیریت اطلاعات و ارتباطات علمی
(نشانی : تهران - بزرگراه تهران کرج - خروجی پیکان شهر - خیابان سروناز - خیابان سرو آزاد -
خیابان هشتم غربی (بلوار باغ گیاهشناسی ملی ایران) - موسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور -
تلفن ۴۴۷۸۷۹۵۴ - Web Add: www.ifro.ir)
شابک : ۹۷۸-۹۶۴-۵۸۵۶-۸۰-۷ (ISBN : 978-964-5856-80-7)
قیمت : ۱۲۰۰۰۰ ریال
حق چاپ و نشر برای موسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور محفوظ است.

فهرست مطالب

پیشگفتار مؤلف

۱.....	مقدمه
۳.....	فصل ۱- زیست شناسی و ویژگی های مورفولوژیک
۳.....	۱-۱- بیولوژی و ویژگی های زیستی کوسه ماهی ها
۵.....	۱-۲- اجداد و پراکنش کوسه ماهی ها در دنیا
۸.....	۱-۳- مورفولوژی (ریخت شناسی) کوسه ماهی ها
۹.....	۱-۴- ویژگیهای خارجی بدن کوسه ماهی ها
۱۲.....	۱-۵- پوشش بدن کوسه ماهی ها
۱۳.....	۱-۶- سیستم اسکلتی کوسه ماهی ها
۱۷.....	فصل ۲- آناتومی و فیزیولوژی کوسه ماهی ها
۱۷.....	۲-۱- دستگاه ماهیچه‌ای کوسه ماهی ها
۱۸.....	۲-۲- دستگاه گوارش کوسه ماهی ها
۲۱.....	۲-۳- آرواره‌های کوسه ماهی ها
۲۲.....	۲-۴- دندانها و رژیم غذایی کوسه ماهی ها
۲۶.....	۲-۵- دستگاه گردش خون کوسه ماهی ها
۲۷.....	۲-۶- دستگاه تنفسی کوسه ماهی ها
۲۸.....	۲-۷- دستگاه دفعی ادراری کوسه ماهی ها
۲۹.....	۲-۸- دستگاه تولیدمثلی کوسه ماهی ها
۳۴.....	۲-۹- دستگاه عصبی کوسه ماهی ها
۳۵.....	فصل ۳- حواس و مکانیسم های جهت یابی
۳۵.....	۳-۱- اندامهای حسی کوسه ماهی ها
۳۶.....	۳-۲- خط جانبی کوسه ماهی ها
۳۷.....	۳-۳- مکانیسم های جهت یابی در کوسه ماهی ها
۳۹.....	۳-۴- تنظیم اسمزی

۴۲	فصل ۴- رفتار شناسی و بیوشیمی رفتار
۴۲	۴-۱- رفتار شناسی کوسه ماهی ها.....
۴۳	۴-۲- روش های صید کوسه ماهی ها.....
۴۶	۴-۳- کوسه ماهی ها در اسارت.....
۴۸	۴-۴- تاثیر متقابل کوسه و انسان.....
۵۱	۴-۵- اکولوژی تغذیه کوسه ماهی ها.....
۵۳	۴-۶- رفتار های تغذیه ای در برخی گونه ها.....
۵۸	۴-۷- رفتار های اجتماعی.....
۵۹	۴-۸- برخی جنبه های رفتاری.....
۶۰	۴-۹- مخفی گاه کوسه ماهی ها.....
۶۱	۴-۱۰- مبانی بیوشیمی رفتار در کوسه ماهی ها.....
۶۲	فصل ۵- ارزش غذای و مصارف اقتصادی.....
۶۲	۵-۱- مصارف و فواید کوسه ماهی ها.....
۶۲	۵-۲- ارزش غذایی کوسه ماهی ها.....
۶۵	۵-۳- فراوری باله ها.....
۶۷	۵-۴- تهیه چرم از پوست کوسه.....
۶۸	۵-۵- غضروف کوسه و فراورده های آن.....
۷۰	۵-۶- کبد و عصاره های مربوطه.....
۷۱	۵-۷- اسکوالین و اسکوالامین.....
۷۲	۵-۸- ویتامین ها.....
۷۳	فصل ۶- تنوع گونه ای و همزیستان
۷۳	۶-۱- تنوع جهانی کوسه ماهی ها.....
۷۳	۶-۲- تنوع گونه ای کوسه ماهی ها در خلیج فارس و دریای عمان.....
۱۴۷	پیوست (تصاویر رنگی).....
۱۵۳	منابع.....
۱۵۸	واژه نامه.....

پیشگفتار

تسخیر دریاها و اقیانوسها ذهن بشر را از دیر باز به وجود موجودات و جانوران شگفت‌انگیز خود معطوف داشته است. تنوع گونه‌ای جانوران آبی زمین مطالعه و بررسی‌های زیستی بیشماری را در طی قرون اخیر فراهم ساخته و این موضوع در خصوص بسیاری از گونه‌های خلیج فارس نیز مصداق دارد. کوسه ماهی‌ها از مهمترین شکارچیان دریا بوده و در خلیج فارس و دریای عمان نیز داری پراکندگی هستند. این گروه از جانوران دریایی دارای تنوع گونه‌ای قابل توجه بوده و رفتارهای منحصر به فرد و ویژگی‌های زیستی آنها مدت‌هاست که توجه محققین را به خود جلب کرده است. لکن این موضوع در خلیج فارس و دریای عمان همچنان مغفول مانده و علیرغم مطالعات اندک، منبع علمی قابل استفاده‌ای که در برگیرنده خصوصیات زیستی این گروه‌های جانوری ارزشمند دریایی باشد، در دست نیست. اینک به لطف پروردگار، تدوین این اثر به دنبال مطالعات جامع نویسنده در طی بیش از ۲۰ سال بررسی‌های کتابخانه‌ای و میدانی و تدوین گزارشات در خصوص کوسه ماهی‌های خلیج فارس و دریای عمان میسر گردید. مباحث این اثر عمدتاً بر محورهای شناخت و درک خصوصیات عمومی و اختصاصی کوسه ماهی‌ها و نیز شناخت ویژگی‌های زیستی و فیزیولوژیک نظیر ساختمان بدن و تنوع شکل، تغذیه، تولید مثل، تنفس، حواس و رفتار و عملکرد این اندام‌ها استوار گردیده است. در عین حال موضوعاتی نظیر تنوع گونه‌ای، پراکندگی جغرافیایی و کار بردهای این گروه از آبزیان در کنار آمار صید جهانی از دیگر موضوعات مورد توجه در این مجموعه بوده و در کنار توضیحات مبسوط به ارائه برخی از تصاویر گونه‌های خلیج فارس و دریای عمان و نیز تصاویر کالبد شناسی پرداخته شده است. امید است این کتاب در افزایش سطح آگاهی دانشجویان، محققین و علاقه‌مندان به حوزه‌های مختلف علوم زیستی در منطقه موثر و عامل توجه و مراقبت و بهره‌برداری هوشمندانه و مدبرانه از این ذخایر ارزشمند باشد.

دکتر همایون حسین زاده صحافی

دانشیار موسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور